

Norske medisinstudenter i utlandet

Fenomenet «norske medisinstudenter i utlandet» ble i Tidsskriftet nr. 14/2001 viet stor oppmerksomhet, i form av to artikler (1, 2) med tilhørende redaksjonell kommentar (3). Som tidligere norsk medisinstudent i utlandet har jeg lest disse med stor interesse, ikke bare av nostalgiske grunner, men også fordi bildet i noen grad preges av den enkeltes ståsted. Under de innledende betraktninger i ett av arbeidene (1) blir det fremhevet at «norske studenter i utlandet har i liten grad vært gjenstand for forskning». Dermed blir oppgaven med å gi leseren en kort innføring i eksisterende litteratur desto lettere, fordi man i liten grad står overfor valgets kval med hensyn til hva man kan få med. Min forbauselse var derfor stor da det ble klart at Torstein Bertelsens bok (4) ikke var med i referanselisten. Riktignok er boken i hovedsak en utdanningspolitisk studie av vår nære fortid, men den gir også innblikk i spørsmål som «Hvorfor reiste de ut?», «Hvor mange var de?» etc. (s 157 og utover), dvs. nettopp slike problemstillinger som Wiers-Jenssen og Aasland ønsker å belyse. Boken gir et nærmest uvirkelig, men sant bilde av hvilken fiendtlig holdning utenlandsmedisinere ble møtt med av enkelte norske medisinske myndighetspersoner i 1950- og 60-årene, og utsagnene er svært grundig underbygd, med 230 kildehenvisninger. Det er ingen myte at Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo i 1950-årene prøvde å forhindre at norske utenlandsmedisinere skulle komme hjem, mens helsemyndighetene nå «ikke stiller andre betingelser til de ferdig utdannede kandidatene enn at vi *håper* de kommer hjem og finner sin naturlige plass i helsevesenet – der den måtte finnes» (3). I ventetiden bevilges en helsemilliard slik at norske pasienter kan sendes til utlandet for behandling. Jo – forholdene endres over tid!

Bertelsen fortjener anerkjennelse for sin usminkede og realistiske fremstilling av de faktiske forhold. Her er det snakk om hvordan en tidligere norsk utenlandsstudent vurderer ulike aspekter ved utenlandsstudier. Det kan neppe være uinteressant verken for Wiers-Jenssen og Aasland eller for den leserkrets de henvender seg til. Problemet med legemangel i Norge er fortsatt uløst etter 50 års innsats, og historien kan lære oss noe om hvordan saken ikke bør angripes. Den redaksjonelle innfallsvinkel lover godt (3), men jeg sitter likevel igjen med ett ubesvart spørsmål til Wiers-Jenssen og Aasland: Hva kan grunnen være til at Bertelsens

omfattende studie ikke finnes i noen av deres litteraturlister? Er den ukjent for dere? Eller?

Oslo

Amund Ringvold

Litteratur

1. Wiers-Jenssen J, Aasland OG. Norske medisinstudenter i utlandet – bakgrunn, studieinnsats og tilfredshet. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 1671–6.
2. Aasland OG, Wiers-Jenssen J. Norske medisinstudenter i utlandet – karriereplaner, personlighet, røyking og alkoholbruk. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 1677–82.
3. Jacobsen G, Bovim G. Norske medisinstudenter i utlandet. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 1668.
4. Bertelsen TI. De skapte legemangelen. Kampen mot utenlandsmedisinene. Bergen: Alma Mater Forlag, 1998.

O.G. Aasland & J. Wiers-Jenssen svarer:

Når vi i våre artikler hevder at norske studenter i utlandet i liten grad har vært gjenstand for forskning, tenker vi primært på studier av den typen vi selv presenterer, basert på data fra studentene selv. Det er ikke dermed sagt at historiske eller registerbaserte studier ikke er av interesse for oss.

Som vanlig har manuskriptene vi sendte til Tidsskriftet måttet kuttes og trimmes, og det var ikke rom for å gå inn på tidligere års erfaringer, inkludert den stemoderlige behandlingen av utenlandsstudentene i 1950- og 60-årene.

Ringvold mener at problemet med legemangel i Norge fortsatt er uløst etter 50 års innsats, og at historien kan lære oss noe om hvordan saken ikke bør angripes. Vi tror ikke det er mulig å planlegge tilbud og etterspørsmål av leger i et 50-årsperspektiv. Vi må se fremover og ikke bakover. Etter vår oppfatning er dagens legemangel i Norge relativt – vi har svært høy legedekning i et internasjonalt perspektiv, og høyere vil den bli. Utfordringene gjelder nå først og fremst fordeling og organisering, og da er det bl.a. av stor interesse hva slags legejobb studentene kan tenke seg, noe vi er opptatt av.

Vi kan forsikre Ringvold om at vi er godt kjent med professor Bertelsens nyttige og interessante analyser av utenlandsmedisinerens situasjon (1, 2). Det vil han bl.a. kunne konstatere ved å lese Wiers-Jenssens hovedrapport (3), der Bertelsen er behørig sitert.

Oslo

*Olaf Gjerløw Aasland
Jannecke Wiers-Jenssen*

Litteratur

1. Bertelsen T. Medical students abroad. I: Larsen Ø, red: The shaping of a profession. Canton, MA: Science history publications, 1996: 371–7.
2. Bertelsen T. De skapte legemangelen. Oslo: Alma Mater, 1998.
3. Wiers-Jenssen J. Norske medisinstudenter i utlandet. Rapport nr. 12, 2000. Oslo: Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU), 2000.

Medisinstudenter i utlandet

Jeg er medisinstudent i Ungarn og har et spørsmål som jeg håper blir besvart av dere. Jeg leste nylig en leder i Tidsskriftet nr. 14/2001, *Norske medisinstudenter i utlandet*, skrevet av Geir Jacobsen & Gunnar Bovim (1). Avslutningsvis står det «Eller skal vi stilltiende akseptere at 300 nordmenn begynte å studere medisin i Ungarn høsten 2000...». Hvor har forfatterne fått dette tallet fra?

Ungarn

Christian Sælen

Litteratur

1. Jacobsen G, Bovim G. Norske medisinstudenter i utlandet. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 120: 1668.

G. Jacobsen svarer:

Christian Sælens undring over at «300 nordmenn begynte å studere medisin i Ungarn høsten 2000...» (1) er forståelig. Den muntlige opplysning som vi baserte oss på, har i ettertid vist seg å være en blanding nye og kumulerte tall. Opplysningene skulle selvsagt vært kvalitetssikret enda bedre – og det har vi nå gjort. Statens lånekasse for utdanning oppgir at 363 nordmenn mottok gebyrstipend for medisinstudiet i Ungarn for studieåret 1999/2000, mens tallet for inneværende år er 463. Om vi forutsetter at noen har avsluttet studiet i det mellomliggende året, kan vi slutte at minst 100 nordmenn startet på medisinstudiet i Ungarn sist høst. Selv om vi selvsagt beklager vår egen unøyaktighet, går det likevel an å diskutere om dette er et høyt eller lavt antall. Vi kan for vår del ikke la være å undre oss over at det for tiden samlet sett er like mange nordmenn som studerer medisin i Ungarn som i Trondheim eller Tromsø.

Trondheim

Geir Jacobsen

Litteratur

1. Jacobsen G, Bovim G. Norske medisinstudenter i utlandet. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 1668.